

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
КРУГЛОГО СТОЛУ

**«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика»,
2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Герашенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

I-74 **Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи** : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеяна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – **160 с.**

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.9.07

DOI:

Чумаченко Васи́лина Ігорівна,

магістрант ОП «Психологія»

Центру заочного та дистанційного навчання

Національний університет «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор

Лефтеров Василь Олександрович

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ У ВИРОБНИЧИХ КОЛЕКТИВАХ

У сучасному житті важко переоцінити роль і значення міжособистісних відносин, які історично є необхідною умовою буття людей. Без міжособистісних відносин немає формування особистості людини і взагалі неможлива її повноцінне життя та діяльність. Так, само сумісне існування людей, об'єднаних у різноманітні колективи, є основою їх соціальної природи і тісно пов'язане із міжособистісним спілкуванням.

Загалом міжособистісні відносини – це спілкування та взаємодія людей, включених у різні соціальні групи, у яких завжди розгортається взаєморозуміння для людей, встановлюються ті чи інші взаємовідносини, має місце певне взаємне звернення і вплив. Саме тому міжособистісні стосунки є таким процесом, який має розглядатися як система людина – людина у всій багатоаспектній динаміці її функціонування [1].

Міжособистісні стосунки в соціальних групах відзначаються складною багатогранною природою. Вони включають як індивідуальні риси особистості, такі як емоційність, волюву силу та інтелектуальні здібності, так і суспільні цінності та норми, які людина приймає та втілює. Взаємодія між людьми є способом, за допомогою якого особистість розкривається та реалізує свої якості, відображаючи водночас те, що вона засвоїла від суспільства.

Зазвичай у таких стосунках люди прагнуть досягти певних цілей, які можуть бути схожими або кардинально відрізнятись. Мотиви, що рухають учасниками комунікації, впливають на ці цілі, і для їх досягнення особи застосовують різноманітні моделі поведінки. Кожна особистість розвиває свою здатність спілкування як об'єкт та суб'єкт взаємодії, удосконалюючи

способи, що відповідають її соціальному становленню та індивідуальним якостям.

Соціально-психологічний клімат у колективі є потужним мотиватором для підвищення трудової активності. Позитивна атмосфера в колективі сприяє задоволенню працівників, спрямовує їх на досягнення високих цілей і створює сприятливе середовище для творчості. Як часто кажуть, людина почувається щасливою, коли з гарним настроєм вирушає на роботу і з таким самим настроєм повертається додому. Спільне обговорення робочих питань знижує стрес, підвищує інноваційний потенціал колективу, дозволяє більш ефективно вирішувати комплексні завдання, зменшує наслідки нечіткого розподілу обов'язків і недоліків у керівництві та запобігає міжособистісним конфліктам [2].

З метою вивчення психологічних особливостей взаємозв'язку міжособистісних відносин та соціально-психологічного клімату в колективі нами було проведено емпіричне дослідження. Психодіагностичний комплекс дослідження склали такі методики: «Вивчення психологічного клімату в колективі», «Соціометричний метод», «Методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі».

Дослідження проводилося у двох самостійних виробничих підрозділах (цехах) механікозбирального заводу. В дослідженні взяли участь по 30 осіб з кожного підрозділу. Вибірка дослідження формувалась випадковим чином, її склали загалом 60 осіб у віці 25–60 років, з них 22 жінок та 38 чоловіків.

За результатами проведеного емпіричного дослідження виявлено тісний взаємний зв'язок стратегії міжособистісних відносин та індивідуальних стилів міжперсональної взаємодії членів колективу з характеристиками соціально-психологічного клімату в колективі. Шляхом порівняльного аналізу соціально-психологічного клімату та стилів міжособистісних взаємин у колективах двох виробничих підрозділів встановлено, що високий ступінь ефективності міжперсональної взаємодії та оптимально виражені показники за стилями міжособистісних відносин в колективі взаємопов'язані зі здоровим, благополучним соціально-психологічним кліматом у цьому колективі, який характеризується високим рівнем взаємності та згуртованості.

В колективі з низьким рівнем розвитку міжособистісних відносин виявлено нижчий рівень групової згуртованості, соціально-психологічний клімат в такому колективі менш сприятливий за більшістю складових. Встановлено, що в колективі з несприятливим соціально-психологічним кліматом більш виражений прояв нещирості, скептицизму, недостатня відвертість і наполегливість, прагнення співпраці у досягненні цілей. У взаєминах між людьми проявляється байдужість та непричетність до колективних інтересів, сухість та жорсткість, низький рівень готовності прийти на допомогу, недостатня емпатія.

Враховуючі взаємозв'язок міжособистісних відносин та індивідуальних стилів міжперсональної взаємодії із соціально-психологічним кліматом колективу умовою оптимізації соціально-психологічного клімату є вдосконалення комунікативних навичок та міжособистісних відносин членів колективу. Для цього було розроблено та запропоновано «Перцептивно-орієнтований тренінг з формування навичок міжособистісних відносин», який складається з восьми занять по 1,5–2 години кожне. Впровадження зазначеного тренінгу сприятиме покращенню комунікації, міжособистісної взаємодії серед членів колективу, а також оптимізації соціально-психологічного клімату.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації : навч. посібник. Чернівці : Книги-XXI, 2010. 528 с.
2. Кличковський С. О. Соціально-психологічні особливості формування психологічного клімату на підприємстві у кризовий період: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, МОН України. Київ, 2020. 241 с.

Ключові слова: міжособистісні відносини, соціально-психологічний клімат, виробничі колективи.

Keywords: interpersonal relations, socio-psychological climate, production teams.

Фартух Олена Олегівна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ АДАПТАЦІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	124
Цимбал Аліна Юріївна РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ФОРМУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	127
Цільмак Олена Миколаївна ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.....	131
Чачко Світлана Леонідівна ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНІ	134
Чередник Катерина Віталіївна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КОНФЛІКТНИХ ВІДНОСИН У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	137
Чумаченко Василина Ігорівна ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ У ВИРОБНИЧИХ КОЛЕКТИВАХ	141
Шмаленко Юлія Іванівна КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	144
Ягодкін Вадим Вікторович, Дудник Руслан Миколайович ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В УСТАНОВІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	147